

מקורות התורה

35 – המשנה

מכללת מבשתת ירושלים

A] TORAH SHEBEAL PEH - EARLY STRUCTURE?

1. פליגו בה רב פפא ורבנן, חד אמר: שיש מאות סדרי משנה, וחד אמר: שבע מאות סדרי משנה

- What are these 600 (!) orders of Mishna? Is this literal? What happened to them?

חגיגה יד.

2. דע מימיות משה רביינו עד היל הזקן היו שיש מאות סדרי משנה כמו שנטנו ה"ה למשה בסיני. ומן היל ואילך נתמעט ונתמסכן העולם וחלשה כבודה של תורה ולא תקנו מהלך ושמאי **אלא שש סדרים בלבד**

תשובות הגאנונים - שער תשובה סימן כ

3. חבילות משנהות אלו הן החומר אשר מרין ערך רביינו הקדוש משנותו כאשר הוכרח לכתוב בספר יסודי שבעל פה, מלאה הששה או שבעה מאות סדרי משנה בירר משנתנו, בלקחו ליסוד סדרורה של מסכת ומסכת משנת החכם שהתמרה בענינה. וגם במסכת אחת לקח לפעמים פרק שלם ממשנת חכם קודם. והוא עם חכמי בית ועדו הוסיפו על הסגנון הייסודי אשר נראה להם להלכה ... וקרוואו הדברים בסתם לאשר גם דעתם הכרעה כሞותם, או שהביאו ההלכה על שם אותו חכם בצד' להעיר שיש לטסוק עליון בשעת הדחק. ולפעמים טבעו גם דעת היחיד בצד' לבטלה שידעו תלמידים כי רבים חלקו עליו ספר יסוד המשנה ועריכתה (של ר' ראוון מרגליות) עמ' יז

4. משנה ה: ולמה מזכירים דברי היחיד בין המרובין הויאל ואין הلقה אלא בדברי המרובין? שאם יראה בית דין את דברי היחיד וישמו עליו שאין בית דין יוכל לבטל דברי בית דין חברו עד שייהיה גדול ממנו בחכמה ובמנין....
משנה ו: אמר רבי יהודה אם כן למה מזכירים דברי היחיד בין המרובין לבטלה שאם יאמר האדם כך אני מקובל אמר לו דברי איש פלוני שמעת

משנה מסכת עדויות פרק א משנה ה-ו

5. הרבה גזירות נמצאה אצלינו במשנה סתם, ולא נחלק בהם אדם מעולם. ולא נוכל לברר מאייה זמן באו אליו ומתי עמדו חכמי הדור למנין על גזירות אלו. ובלי ספק **ולם באו אליו מן בית דין הגזול**, אשר נגורו מהם במעמדם שלם אחר שעמדו עליהם למנין

מבוא התלמוד - ר' צה. חיות ע' 298

- What are the origins of the 'stam mishna' and the different opinions included?

6. מאן תנא מדות? רבי אליעזר בן יעקב היה
יוםא טז.

7. דאמר רבי יוחנן: סתם מותניין רבי מאיר, סתם תוספתא רבי נחמה, סתם ספרא רבי יהודה, סתם ספרי רבי שמעון, וכולו אליבא דברי עקיבא סנהדרין פט.

B] R' AKIVA - A FURTHER PARADIGM SHIFT

8. זה רבי עקיבא שהתקין מדרש הלכות והגדות

תלמוד ירושלמי שקלים פרק ה ה"א

9. כשהיה ר' עקיבא מסדר הלכות לתלמידים אמר

תוספתא מסכת זבים אה:

10. ר"ע - אוצר בлом

גיטין סז.

11. אוצר בлом - כך מפורט חלוצות לרבי נתן למל כי ר' עקיבא דומה לנער טינל קופתו והוא נודה מלה שעוריס קור ונינת' זה מלה חניון נתן זה וכן פוליס וכן נודיס וכשזה נזיתו זירר כל מין ומין נעמדו כך ר"ע כשלמד מרוצתיו שמע דבר מקרלה מרוצתיו ולחלייו כלכ ולחלייו מדרכ ולחלייו לגדה נתן dazu לחזר עליון ולגונסן עד טבי סדרוני צפוי ונלה חмер תלמוד מקרלה נעמדו מדרכ' נעמדו חכל כהנעהה חכס גדול עטה כל כתורה מנצחות מעצמות סידר מדרכ' ספרי וסיפרה dazu וטנהן לעממן תלמידיו וככלות לעממן ולחגדות לעממן

רש"י גיטין סז.

- What was Rabbi Akiva's methodology and contribution to the ultimate formation of the Mishna?

C] R' AKIVA'S STUDENTS

12. אמרו: שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטייפרס, וככלון מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה זה, והיה העולם שמים. עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום, ושנאה להם ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמעון, והם הם העמידו תורה אותה שעיה יבמות סב:

- R' Akiva learnt from R' Eliezer and R' Yehoshua. What type of synthesis does this represent?

- What does this tell you about the significance of the death of his 24,000 students?

13. אמר רבי יוסי זו משנת רבי עקיבא, אבל משנה ראשונה

משנה סנהדרין פרק ג

14. לפיכך הוא שונה משנת ר' אליעזר

תוספתא מסכת זבחים (צוקרמאנדל) פרק ב

15. משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי

יבמות מט:

D] THE COMPIILATION OF THE MISHNA

16. רבי ורבי נתן סוף משנה

בבא מציעא פו.

<p>17. סוף המשנה - סוף חנויות, עד ימיין למרי ליטtat לא דבריו צביה כמדים, וכי תלמידים גולשים שמעוכן נזדק, ולו כי מסכתות סדרות, וסדר וקצת על כסדר, וכס נלנו כהמואר דורות פלפניים וסדרו לא כתמסכתות, ולחבירתם לא יוסיפו כלל מעט</p>	ריש' שם
---	---------

<p>18. מימיות משה ועד רבי לא מצינו תורה וגדרה במקום אחד גיטין נת.</p>	ריש' שם
--	---------

<p>19. ושקטו החכמים בימי של רבי מכל שמד, משומם האהבה שהיתה בין אנטונינוס ורבי, והסכים [רב] לסדר ההלכה כדי שייהיו גורסים רבותינו כלם, מה אחד, ולא שגורס כל אחד ואחד לשון לעצמו, כי אותם הראשונים שקדום הרבנן הביאו נצטרכו לכך, הויאל תורה שבעל פה היא, ולא אמרו טעםם בדברים ידועים כמו תורה שבכתב, אלא ידעו ולמדו טעםם בלבותיהם, וכל אחד ואחד מלמד אותם לתלמידיו כאדם המספר לחברו ולמדדו באיזה לשון שירצה</p>	איגרת רב שרירה גאון (תרגום עברי), כיצד נכתב המשנה
---	---

<p>20. לפי סמארצ'ו תלמידי טמלווי וככל שכוו לפניו סלאך דורות וונשתה כתתי תורות, מtopic עול טעוזוד מלכות ונצירות צביו גוזרין נליין, ומtopic如此 לה כי יוכלים את נצ'ר דורי כהמקושים עד ימי של רבי, שנtan קדוקות זרוך כו' לו חן צעויי גנטוניים מלך רומי, דלהמוריין צעוזקה זרוכ (ז). ומה מלה, וטהר וכקצת כל תלמידי הרץ ישראלי, ועוד ימיו לה כו' מסכתות סדרות, אלה כל תלמיד שטמן נצ'ר מפי גדור כימנו גרסה, ונתן סימניות: כלכח פלונית ופלונית שמעתי מפס פלוני, וכשתתקבקזו להר כל חד מכם שטמן, ונתחנו לה נצ'ר טעמי כמחלוקת דורי מי לרויין לקיים, וסידרו כתמסכתות; דורי נזקון נזרס, לדורי יגמות נזרס, ודורי קדושים נזרס, וסתה נמי צמאנך דורי ייחודיים שראה רבי ה'ת דבלי'ת וטמאן סתס, כדי לנקוט כלכח כמהות</p>	ריש' בבא מציעא לא: דה בימי רבי
--	--------------------------------

<p>21. רבינו הקדוש חיבר המשנה. ומימיות משה רבינו ועד רבינו הקדוש לא חיבורו חברו שלמדין אותו ברבים בתורה שבעל פה. וכן היה הדבר תמיד עד רבינו הקדוש והוא קיבץ כל השמעות וכל הדינים וכל הביאורים והפירושים שימושו ממשה רבינו ושלמדו בית דין שבכל דור ודור בכל התורה כולל והיבר מהכל ספר המשנה. ושננו לחכמים ברבים ונגלה לכל ישראל ובתבוחה כולם. ורבבו בכל מקום. כדי שלא תשתח תורה שבעלפה מישראל. ולמה עשה רבינו הקדוש כך ולא הניח הדבר כמהות שהיה? לפי שראה שתלמידים מתמעטין והולכין והצורות מותחנות ובאות ומלכות רומי פושטות בעולם וモתגרבת. וישראל מתגללין והולכין לקצוות. חיבור חיבור אחד להיות ביד כולם כדי שלימדוהו ב מהרה ולא ישכח. וישב כל ימיו הוא בבית דין ולמדדו המשנה</p>	ברבים
--	-------

הקדמה ליד החזקה לרמב"ם

<p>22. ואומר: (תהלים קי"ט) "עת לעשות לה' הפרו תירתק". רבי נתן אומר: הפרו תורה משום עת לעשות לה'</p>	ברכות נד.
--	-----------

- What was the halachic justification for creating a Mishna text?
- How does 'et la'asot' work? Which other halachic issues have historically been subject to this principle?

<p>23. פ. וודכתבתו כיצד נכתב המשנה וככתב התלמוד? תלמוד ומשנה לא נכתבו אלא תרוצי הוו מתרצוי זהירין רבנן למגרסינחו על פה אבל לא מנשי דכתבי, דאמר ר' בתמורה (ז): דברים שבע' פ' אי אתה רשאי לאמורם בכתב שנאמר כי על פי הדברים האלה כרתי אתך בליך, אלה אתה כותב ואי אתה כותב הלכות</p>	איגרת רב שרירה גאון רבנן סבוראי
--	---------------------------------

- Was the Mishna actually written down according to Rav Sherira Gaon? What was the Rambam's view in source 20 above?

E] HISTORICAL CONTEXT TO THE FORMATION OF THE MISHNA

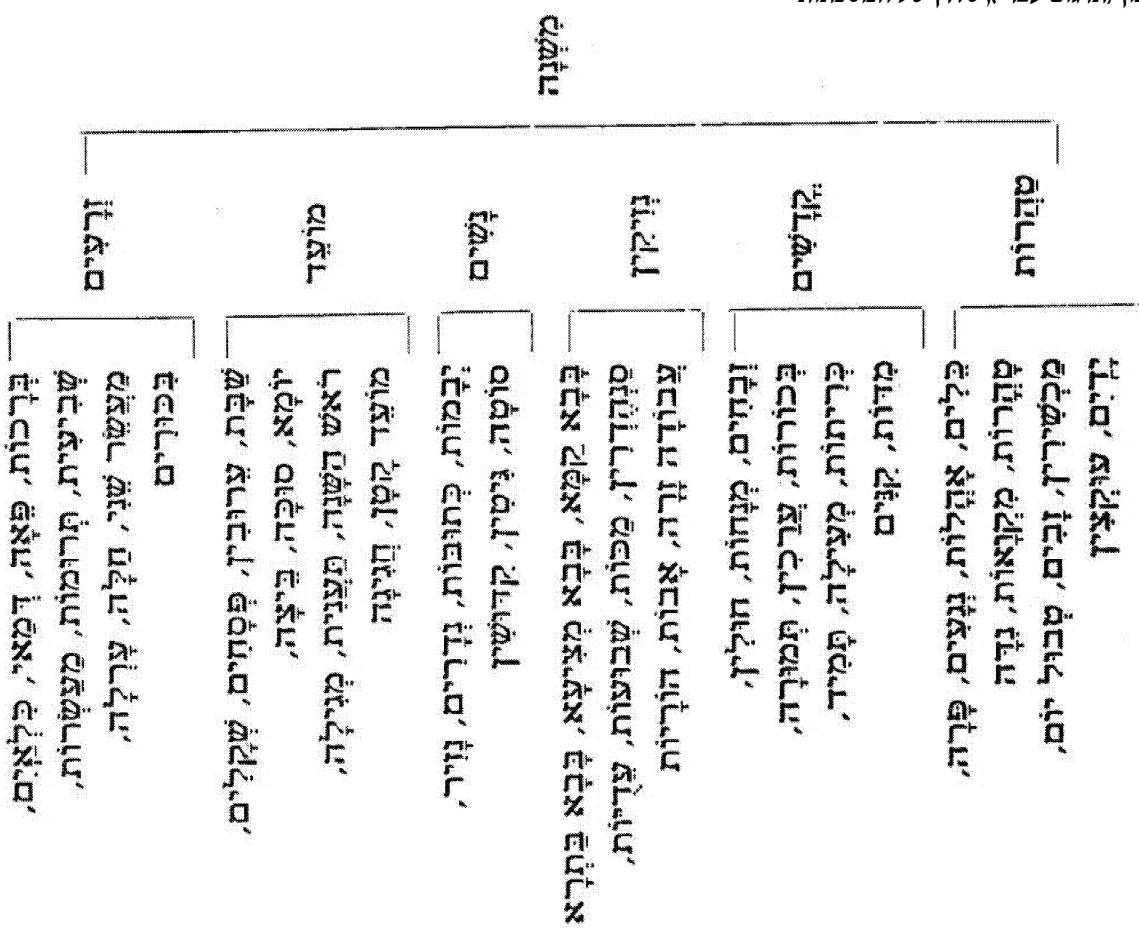
- 126 Beginning of the Bar Kochba revolt
 135 The fall of Beitar and end of the revolt
 139 Death of Hadrian and appointment of Antoninus Pius
 155 Delegation to Rome headed by R. Shimon Bar Yochai achieves the reversal of the anti-Jewish Hadrianic decrees
 158 Attempts to move the Sanhedrin back to Yavneh fail. Moves instead to Shefar'am. Resurgence of Jewish life in Eretz Yisrael.
 Many of the Tannaim who had escaped to Bavel during the Hadrianic persecutions return to Israel.
 161 Antoninus Pius dies and is succeeded by Marcus Aurelius Antoninus
 163 R. Yehuda ben R. Shimon ben Gamliel II (Rebbi) becomes Nasi. Sanhedrin moves to Beit Shearim/Tzipori under his leadership
 170 Rabbi befriends Marcus Aurelius Antoninus and a period of calm and Jewish growth ensues
 180 Marcus Aurelius Antoninus dies and is succeeded by his son Commodus
 192 Commodus assassinated
 c.220 Death of R. Yehuda Hanasi
 c.290 *Renewed Roman persecution forces the Rabbis to drop the name 'Sanhedrin'*
 313 *Roman Empire becomes Christian*
 330 *Founding of Constantinople and beginning of the Byzantine Empire*
 358 *The 'Sanhedrin' fixes the Jewish calendar*
 425 *The Nasi, semicha and the body of the Sanhedrin now made illegal*

F] STRUCTURE OF THE SEDARIM AND MESECHOT

לא. ולענין המסכתות, שראיתם שיש בהן מוקדם ומאוחר. רבינו כסדרה המשניות לא סדרן למסכתות, אחת אחר חברתה, אלא אחת [אחרת] שנה בפניה עצמה, מי שnoch לו להקדימה מקדימה,ומי שnoch לו לאחריה מאחרה, ואינו יודען איזו שנה רבינו ביתה. אבל ההלכות והפרקים של כל מסכת ומסכת כך סדרן רבי זה, שאמר ר' הונא: במסכת אחת אין אלו אמרים אין סדר למשנה, אבל בשתי מסכתות אלו אמרים אין סדר למשנה, וכל אחת ואחת מהן יש לומר, אולי שנה אחרת רבי ביתה. ובמקומות שמצוינו סתם ואחר כך מחולקת במסכת אחת אלו אמרין אין הלכה כסותם. ומחולקת ואחר כך סתם במסכת אחת, אלו אמרין הלכה כסותם. אבל בשתי מסכתות אלו אמרין כך, משום שאין להן סדר. ורב יוסף גם כן סובר כך, אולם הוא אומר על ה'בבות' של נזקין, שכלו הן מסכת אחת.

24.

איגרת רב שרירא גאון (תרגום עברי), סדרן של המסכתות

TRACTATE		TRACTATE	
BERACHOS	Blessings and prayers	BAVA KAMMA	Civil damages
PEAH	The "corner of the field" left for the poor to harvest	BAVA METZIA	Responsibility in regard to found, borrowed, or rented property; loans; employees; rentals
DEMAI	The laws of produce, about which there is doubt whether tithes were taken	BAVA BASRA	Rights and responsibilities of neighbors; other civil cases; inheritance
KILAYIM	Forbidden mixtures of seeds, animals, and cloth	SANHEDRIN	The court system; the various capital punishments
SHEVIIS	The Sabbath year, when the land is given a rest from agricultural work	MAKKOS	Offenses punishable by lashing
TERUMOS	Produce set aside for the <i>Kohanim</i> .	SHEVUOS	Oaths
MAASEROS	The tithe set aside for the Levites.	EDUYOS	Various testimonies given by <i>Tannaim</i>
MAASER SHENI	The tithe set aside to be eaten in Jerusalem.	AVODAH ZARAH	Idolatry; laws concerning gentiles
CHALLAH	The portion of dough set aside for the <i>Kohanim</i>	AVOS	Basic moral and ethical principles
ORLAH	Laws of fruit produced by a tree during its first four years	HORAYOS	Offerings in cases of erroneous rulings
BIKKURIM	First-fruits, brought to the Temple for a special ceremony	ZEVACHIM	Animal sacrifices
SHABBOS	Laws of the weekly Day of Rest	MENACHOS	Sacrifices of flour and other produce
ERUVIN	Laws concerning the <i>techum Shabbos</i> and carrying within enclosed areas	CHULLIN	Kosher slaughter and other dietary laws
PESACHIM	Laws of the Pesach festival and its offerings	BECHOROS	Laws of firstborn animals and of the firstborn son
SHEKALIM	The donation required of every Jew for the upkeep of the Temple and purchase of communal offerings	ARACHIN	Pledges of Temple donations based on the value assigned to persons
YOMA	Laws of Yom Kippur	TEMURAH	Laws regarding substitution of one sacrificial animal for another
SUCCAH	Laws of the Succos festival	KEREISOS	Transgressions punishable by <i>kares</i> (Divine excommunication)
BEITZAH	Laws of <i>Yom Tov</i>	MELAH	Prohibition against personal use of Temple property
ROSH HASHANAH	Determination of the calendar; laws of the <i>shofar</i> and the prayers for Rosh Hashanah	TAMID	Description of the daily routine in the Temple
TAANIS	Laws of the public fasts	MIDDOS	The dimensions of the Temple and its furnishings
MEGILLAH	Reading the Torah and the Scroll of Esther in the synagogue; the Purim festival	KINNIM	Bird sacrifices
MOED KATAN	The Intermediate Days of the festivals; laws of mourning	KEILIM	Ritual purity of vessels
CHAGIGAH	Laws of the festival sacrifices	OHALOS	The <i>tumah</i> (ritual impurity) of corpses
YEVAMOS	Levirate marriage	NEGAIM	The <i>tumah</i> of the skin conditions known as <i>tzaraas</i>
KESUBOS	Marriage obligations and the marriage contract	PARAH	Laws of the Red Cow; mixture of its ashes with well water
NEDARIM	Vows	TAHAROS	Various rules regarding the <i>tumah</i> of foods and liquids
NAZIR	Laws of the nazirite	MIKVAOS	Regarding <i>mikveh</i> and immersion in it
SOTAH	Concerning the Temple ceremony to test a woman suspected of adultery	NIDDAH	The <i>tumah</i> of menstruation
GITTIN	Laws of divorce	MACHSHIRIN	How foods and liquids become <i>tamei</i> (ritually impure)
KIDDUSHIN	Laws of marriage	ZAVIM	Bodily emissions that cause <i>tumah</i>
		TEVUL YOM	The status of <i>tumah</i> from immersion until sunset
		YADAYIM	Ritual washing of hands
		UKTZIN	Which parts of plants can become <i>tamei</i>

G] GENERATIONS OF THE TANNAIM

I ZUGOT

c250 BCE-35 CE

Yose b. Yoezer & Yose b. Yochanan

Yehoshu b. Perachiya & Nittai Haarbeli

Yehuda b. Tabbi & Shimon b. Shetach

Shemaya & Avtalyon

Hillel & Shamai

- Chanukah Story and Chasmonean Dynasty - 138 BCE
- Reign of Alexander Yannai and Shlomtzion Hamalka
- Jewish Civil War between Hyrcanus and Aristobulus
- Romans conquer Jerusalem under Pompey - 63 BCE
- King Herod - 35 BCE

II TANNAIM

35 BCE - 200 CE

1st Generation (c.50CE)

- Beit Hillel and Beit Shamai
- Raban Gamliel the Elder
- Yonatan b. Uziel - *Targum Yonatan*
- R. Yochanan B. Zakkai - Destruction of Temple - 68 CE

2nd Generation (c.90 CE)

- Raban Gamliel of Yavneh
- R. Eliezer
- R. Yehoshua

3rd Generation (c.130 CE)

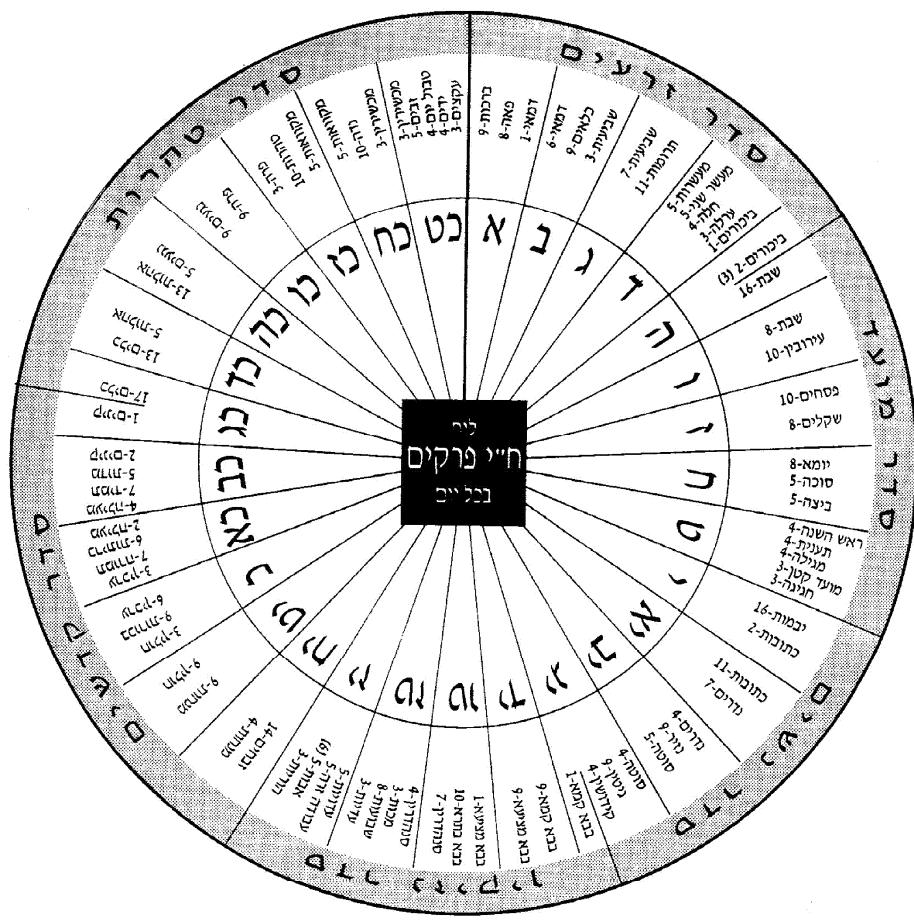
- R. Akiva - Bar Kochba 135 CE
- R. Yishmael
- Unkelos - *Targum Unkelos*

4th Generation (c.170 CE)

- R. Meir
- R. Shimon b. Yochai, R. Yosei

5th Generation (c. 200 CE)

- R. Yehudah Hanasi - *Mishna*

הלוֹחַ מִיּוֹדֵךְ לְחֻזְורִים עַל שָׁהָה סְדָרִי מִשְׁנָה פָּעָם אֶחָת לְחֹדֶשׁ
כִּמְנָגָג וּוֹתִיקָן בִּישראל.
וְכֵן לְכָל מִי שָׁרוֹצָה לְחֻזְורָה בַּיּוֹם קְבוּעַ עַל מִסְכְּתוֹת שְׁלָמָד.

סיכום כל ששה סדרי משנה

סדר	פרק	משניות	פרקן	משניות
זרעים	75	655	8.73	
מועד	88	681	7.73	
נשים	71	578	8.14	
נזקים	74	685	9.25	
קדושים	91	590	6.48	
טהרות	126	1003	7.96	
סה"כ	525	4192	7.98	

תכניות לימוד של ששה סדרי משנה

הקבב	תדייריות הסיום
סדר ליום	מיד שבוע
18 פרקיים ליום	מיד חודש
פרק וחצי ליום	מיד שנה
10 פרקיים לשבוע	מיד שנייה
פרק ליום	מיד שנה וחצי
12 מנחיות ליום	מיד שנה
6 מנחיות ליום	מיד שנתיים
2 מושניות ליום	מיד שש שנים
5 מושניות (שאין עליהם בבל)	לסימס את כל המשניות
	עם סיום הדף תיומי לשבוע

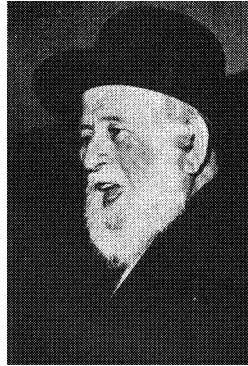
לימוד היומי לסיום חדש של ששה סדרי משנה

Who's Who

Rav Sherira Gaon	Bavel, 10C
Rashi	France, 11C
Rambam	Spain, 12C
Mevoh Hatalmud	R' Tzvi Hirsch Chajes; 19C, Poland
Margoliot HaYam	R' Reuven Margoliot - Jerusalem, 20C

Rav Tzvi Hirsch Chajes

R' Reuven Margoliot